

ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ

Ἡ Κυριακή των Βαΐων εἶναι μεγάλη καὶ ιδιαίτερη σημαντική Δεσποτική ἑορτή τῆς Ὁρθοδοξίας, καθὼς τὴν ἡμέρα αὐτὴ γιορτάζουμε τὴν θριαμβευτικὴ εἴσοδο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα «μετὰ Βαΐων καὶ κλάδων». Ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων ἀρχίζει οὐσιαστικά ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ εβδομάδα τῶν Παθῶν. Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ ἑορτὴ τῆς ἀνάμνησης αὐτῆς τελοῦνταν μαζί μὲ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Λαζάρου. Ἀργότερα, ἡ δευτέρῃ μετατέθηκε κατὰ μία ἡμέρα, πρὶν τὸ λεγόμενο Σάββατο τοῦ Λαζάρου. Σύμφωνα μὲ τὸ Χριστιανικὸ ἑορτολόγιο καθιερώθηκε νὰ ὀνομάζεται Κυριακὴ τῶν Βαΐων ἢ Κυριακὴ τοῦ Λαζάρου ἢ Κυριακὴ Βαΐοφόρος ἢ προηγουμένη Κυριακὴ τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀνάστασις.

Ὁ Ἰησοῦς, ὅπως ἀναφέρει ἡ Καινὴ Διαθήκη, ἐρχόμενος ἀπὸ τὴ Βηθανία στὰ Ἱεροσόλυμα εἰσέρχεται ἐπὶ «πῶλον ὄνου». Ὁ λαὸς ἀκούγοντας ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, πῆραν ἀμέσως στὰ χέρια τους βέργια ἀπὸ φοίνικες καὶ βγῆκαν νὰ τὸν ὑποδεχτοῦν. Ἄλλοι μὲ τὰ ροῦχα τους, ἄλλοι κόβοντας κλαδιά ἀπὸ τὰ δέντρα ἔστρωναν τὸν δρόμο ἀπ' ὅπου θὰ περνοῦσε ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ὅλοι μαζί καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ φώναζαν: «Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Συμβόλιζαν δὲ τὰ Βαΐα, οἱ κλάδοι τῶν φοινίκων, τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τοῦ θανάτου νίκη τοῦ Χριστοῦ. Τὸ δὲ Ὡσαννά ἐρμηνεύεται *σῶσον παρακαλῶ*. Τὸ δὲ πωλάριον τῆς ὄνου καὶ τὸ κάθισμα τοῦ Ἰησοῦ πάνω του, ζῶου ἀκαθάρτου κατὰ τὸν νόμο τους, σήμαινε τὴν πρῶν ἀκαθαρσία καὶ ἀγριότητα τῶν Ἑθνῶν καὶ μετὰ ἀπὸ λίγο ὑποταγὴ τῶν Ἑθνῶν στὸ Ἅγιο Εὐαγγέλιο.

Οἱ Ἰσραηλίτες τὸν ὑποδέχονται μὲ τιμές ὡς Βασιλιά. Ἐκεῖνος δὲν δίνει ιδιαίτερη σημασία στὶς τιμές, δὲν περιορίζεται στὸ πανηγύρι, στὴν πρόσκαιρη δόξα, ἀλλὰ προχωρεῖ στὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάστασι. «Πῶλου καθίσας, ὁ λόγῳ τείνας πῶλου, βροτοῖς ἐκζητεῖ λῦσαι τῆς ἀλογίας». Ἡ εἴσοδος τοῦ

Χριστού στά Ίεροσόλυμα εἶναι τελικά ἡ εἴσοδος τοῦ μαρτυρίου σπὴν ἐπίγεια ζωὴ τοῦ Κυρίου. Θά μαρτυρήσει καὶ θά θανατωθεῖ στὸν Σταυρό, γιὰ νά θανατώσει τὸν θάνατο καὶ νά χαρίσει ζωὴ.

Τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων καταλύεται ψάρι λόγω τῆς σπουδαιότητος τῆς ἐορτῆς. Ἀναφορικὰ μὲ τὴν νηστεία τῆς ἡμέρας αὐτῆς ὑπάρχει μιά διαφοροποίηση στὸ ζήτημα, τοῦ ἂν καταλύεται ψάρι ἢ ὄχι. Ἡ γνώμη τοῦ Θεοδώρου Στουδίτη εἶναι ὅτι τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων τρώγεται ψάρι ἐπειδὴ θεωρεῖται Δεσποτικὴ ἐορτή. Γιὰ τὸν Ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἄγιορείτη μόνο μιά ἡμέρα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τρώγεται ψάρι, δηλαδὴ τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἐορτὴ αὐτὴ βρίσκεται ἀνεξάρτητα ἀνάμεσα σὲ δύο νηστείες τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας. Ἡ θέσις της δίνει τὸ δικαίωμα περὶ καταλύσεως κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ψαριοῦ.

Σὲ ἀνάμνηση τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου τοῦ Χριστοῦ στά Ίεροσόλυμα, ὅλοι οἱ ναοὶ στολιζόνται μὲ κλαδιά ἀπὸ βάγια, ἀπὸ φοινίκες δηλαδὴ, ἢ ἀπὸ ἄλλα νικητήρια φυτὰ, ὅπως δάφνη, ἰτιά, μυρτιά καὶ ἐλιά. Μετὰ τὴ Θεία Λειτουργία μοιράζονται στοὺς πιστοὺς. Ἡ Ἐκκλησία μας καθιέρωσε ἥδη ἀπὸ τὸν 9ο αἰῶνα τὸ ἔθιμο αὐτὸ μὰ καὶ ὅπως ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης «ὄχλος πολὺς... ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ».

Στὶς πρώτες Ἐκκλησίες ἐορταζόταν ἡ μνήμη αὐτὴ μὲ ἀναπαράσταση τοῦ γεγονότος. Συγκεκριμένα, στοὺς Ἁγίους Τόπους κατὰ τὸν 4ο αἰῶνα ὁ Ἐπίσκοπος ξεκινῶντας μὲ πομπὴ ἀπὸ τὸ Ὅρος τῶν ἐλαιῶν εἰσερχόταν στά Ίεροσόλυμα ἐπὶ «πῶλον ὄνου» περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τὸν Κλῆρο, ἐνῶ οἱ πιστοὶ προπορεύονταν κρατῶντας κλάδους φοινίκων. Στοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους τελοῦνταν ὁ λεγόμενος «περίπατος τοῦ Αὐτοκράτορα», ὅπου ἡ πομπὴ ξεκινούσε ἀπὸ τὰ Ἀνάκτορα, σπὴν ὁποία συμμετεῖχε καὶ ὁ Αὐτοκράτορας κρατῶντας τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ πλασιωμένος ἀπὸ τὸ Ἱερατεῖο καὶ κατέληγε σπὴν Ἁγία Σοφία. Τῆς αυτοκρατορικῆς πομπῆς ἡγούνταν ὁ Λαμπαδάριος, ὁ ὁποῖος ἔψελνε «ἐξέλθετε ἔθνη καὶ θεάσασθε σήμερον τὸν Βασιλέα τῶν Οὐρανῶν». Σύμφωνα μὲ τὴν μαρτυρία τοῦ Βαλσαμῶνος, στὸ τέλος τῆς ἐορτῆς ὁ μὲν Αὐτοκράτορας διένεμε ἰδιόχειρα βάγια καὶ σταυροὺς, ὁ δὲ Πατριάρχης κεριὰ γιὰ τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδα.

Τελικά, τὰ βαῖα πού κρατοῦν οἱ χριστιανοὶ δέν πρέπει νὰ εἶναι ἀπλῶς ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις λατρείας, ἀλλὰ κάτι βαθύτερο, ἀφοῦ αὐτὰ σημαίνουν τὴν πνευματικὴ, πρακτικὴ, γνωστικὴ καὶ καθαρὴ ἐργασία τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, ὅπως διδάσκει ὁ Τίτος ἐπίσκοπος Βόστρων. Πραγματικά, ἡ πνευματικὴ

ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου δέν ἀναφέρεται μόνο στήν πράξη, ἀλλά καί στήν γνώση καί τήν θεωρία. Οἱ κλάδοι τῶν Βαΐων δείχνουν τήν ὀλοκληρωμένη ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου, πού διψᾷ νά ὑποδεχθεῖ τόν νικητή τοῦ θανάτου. Ἀπαιτεῖται ἐσωτερική ὑπαρξιακή προσέγγιση. Ἡ προσευχή, ἡ νηστεία, ἡ νίψη, εἶναι τά κατάλληλα μέσα γιά νά μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νά προσεγγίσει σωστά αὐτά τά γεγονότα καί νά ἐορτάσει θεϊκῶς καί ὄχι εἰδωλολατρικῶς. Γύρω αὐτό ἡ Ἐκκλησία καθόρισε περίοδο πενήντα ἡμερῶν προετομασίας, πού ἀρχίζει ἀπό τήν Κυριακή του Τελώνου καί τοῦ Φαρισαίου. Τά Χριστολογικά γεγονότα ἀναφέρονται στήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί προϋποθέτουν κατάλληλη προετομασία.

Ἡ ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου καί ἡ θριαμβευτική εἴσοδος τοῦ Χριστοῦ στά Ἱεροσόλυμα δείχνουν τήν ἐλπίδα τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καί τήν εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στήν καθαρή καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Δέν πρέπει νά εἶναι ἐξωτερικά γεγονότα, ἀλλά ἐσωτερικές ἐορτές. Ὁ Τίτος ἐπίσκοπος Βόστρων θά πει: «Γενώμεθα αὐτῷ ὄχημα ἅγιον ἀντί ἀκαθάρτου πώλου, ἵνα ἐπιβῆ ἐφ' ἡμᾶς. Ζεύξωμεν αὐτῷ τό ἄρμα τῶν λογισμῶν ἡμῶν, καί βασιλεύσει ἐφ' ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας».

Ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας συνιστᾷ στοὺς Χριστιανούς νά μὴν κρατοῦν στά χέρια τους τά Βαΐα, ἀλλά νά κατέχουν καί τά βαΐα τῆς ψυχῆς, πού συσχετίζονται μέ τήν ἀπέκδυση ἀπό αὐτήν τῆς νεκρώσεως τοῦ παλαίου καί δερματίνου χιτῶνος καί ἀπόρριψη κάθε τύφου καί ἔπαρσης.

Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης συνιστᾷ νά μὴν στρώσουμε τήν ὁδὸ ἀπὸ ὅπου θά περάσει ὁ Χριστός μέ κλάδους ἐλαίας ἢ βαΐα, ἀλλά ὅσο εἶναι δυνατόν νά στρώσουμε τόν ἑαυτό μας μέ τήν ταπεινότητα τῆς ψυχῆς καί τήν ὀρθότητα τῆς γνώμης, ὥστε νά δεχθοῦμε τόν Λόγο καί νά χωρηθεῖ μέσα μας ὁ Θεός. Πρέπει νά ἐπιδειξομε στόν Χριστό ἀντί τῶν Βαΐων τόν ἐνάρετο βίο. Ἄλλωστε οἱ κλάδοι τῶν ἐλαιῶν εἶναι τά χέρια πού ἐκτείνονται πρὸς ἔλεον καί εὐσπλαχνίαν.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς παραγγέλλει στοὺς Χριστιανούς τοῦ ποιμνίου του: «νηπιᾶσωμεν καί ἡμεῖς, ἀδελφοί, τῇ κακίᾳ, νέοι τε καί πρεσβῦται, ἄρχοντες ὁμοῦ καί ἀρχόμενοι». Ὅταν κανεὶς νηπιᾶζει ὡς πρὸς τήν κακία, τότε ἐνδυναμώνεται ἀπὸ τόν Θεό καί κρατᾷ τά τρόπαια τῆς νίκης καί τοῦ θριάμβου, ὄχι μόνον κατὰ τῶν πονηρῶν παιθῶν, ἀλλά καί κατὰ τῶν ὁρατῶν καί ἀορατῶν ἐχθρῶν, ὅποτε λαμβάνει χάρη καί λόγο γιά κάθε εὐκαιρῆ βοήθεια.

Ὁ ὕμνος τῶν νηπιῶν καί θηλαζόντων εἶναι στήν πραγματικότητα ὕμνος τοῦ νέου λαοῦ τοῦ Θεοῦ, πού νηπιᾶζει στήν καρδιά. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος

παραγγέλλει στους Χριστιανούς τῆς Κορίνθου: «Ἀδελφοί, μὴ παιδιά γίνεσθε ταῖς φρεσί, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δέ φρεσί τέλειοι γίνεσθε» (Α΄ Κορ. 14, 20). Ὑπάρχει νηπιότητα καὶ παιδικότητα στό μυαλό καί νηπιότητα καί παιδικότητα στήν καρδιά. Οἱ χριστιανοί δέν πρέπει νά νηπιάζουν στό μυαλό, ἀλλὰ στήν καρδιά, ἐνῶ στό μυαλό πρέπει νά εἶναι τέλειοι καί ὀλοκληρωμένοι. Ἡ νηπιότητα στήν καρδιά συνδέεται μέ τήν κάθαρση καί τήν ἀποβολή ἀπό ἐκεῖ ὅλων τῶν λογισμῶν.